

Решетняк Богдан Олегович
аспірант,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-484-2-15>

РОЗВИТОК РИНКУ ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ В СЕГМЕНТІ 4PL-ОПЕРАТОРІВ

Розвиток ринку логістичних послуг напрям пов'язаний із двома важливими концепціями побудови бізнес-процесів: спеціалізацією та аутсорсингом. Застосування моделей логістичного аутсорсингу спричинило різке зростання бізнес-активності та диверсифікацію у діяльності логістичних компаній. Фактично делегування послуг із транспортування вантажів третім – окрім постачальника та споживача – особам і спричинило появу диференціації PL-операторів за відповідним ступенем спеціалізації процесів з логістики. PL ранжування, що означає «party logistics», вказує не тільки на кількість сторін-учасників процесу доставки вантажу, але і на рівень інклюзивності кожного із них в бізнес-процеси та бізнес-модель замовника відповідних послуг.

Сучасний етап розвитку ринку логістичних послуг відбувається швидко і диверсифіковано, концепція «party logistics» розвивається вбираючи у себе всі новітні технології ведення бізнесу та організації бізнес-процесів. Це стосується «зеленої економіки», технології блокчейну, широкого застосовування AI технологій і навіть штучного інтелекту в процесі побудови логістичних ланцюгів та створення нових прогресивних технологій доставки, що засновані на безперервному аналізі масиву даних споживчих уподобань.

Діяльність 4PL-операторів полягає у виконанні функції стратегічного управління всіма логістичними процесами клієнта, включаючи координацію роботи 3PL-операторів, транспортних компаній, складів і постачальників. Тобто 4PL-оператори забезпечують комплексне пакетне управління не тільки процесів доставки вантажів, але і всього комплексу логістики, включаючи

навіть дослідження споживчих уподобань, а також тенденцій розвитку ринку послуг доставки. 4PL-оператори виступають своєрідним провайдером у забезпеченні ланцюгів постачання не тільки готової продукції від виробника до споживача, але і здатні забезпечити комплекс послуг із забезпечення всіх логістичних потреб конкретного суб'єкту господарювання.

Сегмент 4PL-операторів є найбільш системно опрацьованим концептом організації логістичних процесів, який об'єднує в собі і стратегічні підходи до управління діяльністю 3PL-операторів, а також включає елементи проектного менеджменту в організації аутсорсингу логістичної діяльності суб'єкту господарювання. Фактично саме 4PL є усталеним концептуально завершеним структурним уособленням логістичного бізнесу, як самостійного напрямку господарської діяльності, який передбачає не тільки власне доставку, але і організацію всіх супутніх із цим процесів. Послуга доставки, яка сам по собі є самостійним видом діяльності, виходить на рівень розширеної бізнес-моделі із великою кількістю супутніх операцій, які значно глобалізують та масштабують діяльність PL-операторів. На відміну від 5PL, 4PL-оператори у своїй діяльності ще не так широко застосовують новітні здобутки бізнес-інжинірингу як блокчейн; e-commerce та AI масштабування. Тобто можна говорити про те, що поява 5PL є новим етапом розвитку глобального ринку логістики, який повинен розглядатись як революційний прогресивний напрямок бізнес-стратегії для 4PL-операторів [1].

Сьогодні спостерігається перехід розвитку ринку логістичних послуг із етапу стрімкого зростання в фазу насичення, що обумовлює інтенсивність конкуренції за рахунок якісних змін. Приклад, досвід компанії Amazon свідчить про те, що організація її бізнес процесів знаходиться на рівні 3PL, в той час як для закріплення на ринку логістичних послуг вона потребує впровадження технологій навіть не 5PL, а 6PL, яка орієнтується на широке застосування «зелених технологій» та екологічних технологічних рішень під час організації логістичних процесів. Лише за таких умов Amazon має можливість виграти конкурентну боротьбу на перенасиченому ринку логістичних послуг [2].

Окрім трендів диверсифікації логістичних бізнес-моделей на ринку логістичних послуг відмічають позитивний ефект масштабу. За даними експертів компанії Impulse Consulting розвиток сегменту 4PL-операторів отримує певних конкурентних переваг, оскільки концепт 5PL може виявитись порівняно більш витратним та ризикованим з точки зору невизначеності подальших умов зовнішнього середовища та попиту на послуги логістичного аутсорсингу [3].

Зі швидким розвитком сучасної соціальної економіки та трансформацією концепцій виробництва та управління підприємствами все більше підприємств передають свій непрофільний бізнес стороннім логістичним компаніям із професійними функціями обслуговування для задоволення їхніх потреб. Така логістика адаптується до такого середовища та потреб і є результатом професіоналізації та індустріалізації логістичних послуг. Однак переходи та трансформація концепцій від 4PL до 5PL і далі є виправдано лише за умови сталого зростання всієї економічної системи держави [4].

Зазначене дозволяє підсумувати, що ключовим фактором розвитку та еволюції концепцій PL є фактор попиту на відповідні послуги, який в свою чергу залежить від рівня розвитку економічних процесів та технологій, організації ланцюга постачання в галузях формування попиту на послуги логістичного аутсорсингу, інтенсифікації господарської діяльності й активності основних товаровиробників.

Список використаної літератури:

1. Бовш Л., Комарніцький І., Приходько К. Фулфілмент цифрового маркетингу у ресторанному бізнесі. *Ресторанний і готельний консалтинг. Інновації*. 2022. Том 5. № 1. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7468.5.1.2022.260872>
2. Allison J. E. What Happens when Amazon Comes to Town?. *The Cost of Free Shipping*. 2020. P. 176–193. DOI: <https://doi.org/10.2307/j.ctv16zjhcj.18>
3. Аналіз ринку логістики в Україні у 2024 році. *Консалтингова компанія Impulse Consulting*. URL: <https://www.impulse-consulting.com.ua/analiz-rynku-logistyky-v-ukrayini-u-2024-roci> (дата звернення: 18.04.2025).
4. Gui P., Na S. Empirical Study on the Application of Activity-Based Cost Model in Marine Third-Party Logistics Cost Management. *Journal of Coastal Research Special Issue*. 2019. № 98. P. 195–198.